

MEKKEZTŐRŐG

KIADÓHIVATAL:

SOPRON.

Müller P.-n. I. Tel.: 176

LEVÉLCIM:

SOPRON I.

POSTAFIÓK: 81.

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGBAN

Egész évre RM 12.-

Fél évre . . . 6.-

Negyed évre . . . 3.-

A Lüttich vidékén egyre élénkülő légitervekenység az inváziót készíti elő?

Berlinből jelentik: Illetékes német katonai helyen közölték az olaszországi arcvonal nagyobb földrajzi pontjainak neveit. Ezek a következők: Aprilia, Cisterna, Sezze, Piperno, Vallacorsa, a Molfa folyó torkolata és Piedimonte. Az arcvonal Cassinótól körülbelül három kilométernyire északra csatlakozik a régi német állásokba. A felsorolt földrajzi helyek Cisterna kivételével, ahol most az angolszász betörési helyen elkezdett harc folyik, mind német kézen vannak. Német részről megjegyzik, hogy az elmúlt napokban végrehajtott sikeres ellenintézkedések következtében az arcvonal hosszúsága alig változott. Az új védelmi vonal kedvező természetes akadályokra támaszkodik. Német katonai körökben kiemelik, hogy az angolszászok a megszállt

nyugati területen különösen Lüttich vidékén állandóan élénk légi tevékenységet fejtenek ki. Német vélemény szerint ez a tevékenység, amely kétségkívül a beözönlés előkészítésével áll összefüggésben, olyan fokot ért el, amelyet már csúcspontnak lehet mondani. Ha az angolszászok két hónap óta állandóan az invázió előestéjét emlegetik, akkor a német álláspont az, hogy az invázió inkább ma jöjjön, mint holnap. Az előzónlési kísérletet katonailag teljesen felkészült, gazdaságilag minden téren biztosított és a politikai erőfeszítés teljében lévő Németország várja és már az európai népekben is felülkerekedett az a beismerés, hogy az inváziótól legfeljebb csak átmeneti szenvedést várhatnak, de nem felszabadulást. (MTI)

Londonból jelentik: Churchill külpolitikai beszéde nem sokat mondott sem az angol népnek, sem kontinentális szövetségeseinek a jövőbeli angol politikáról — ebben foglalja össze az Economist Churchill miniszterelnök szerdai alsóházi beszédének bírálatát. A lap különösen a beszédnek Spanyolországgal és Franciaországgal kapcsolatos részét tárja sajnálatosnak és érthetetlennek. Csodálkozik az Economist afőlt is, hogy Churchill szemrehányásokat tett Törökországnak óvatos és semleges magatartása miatt, ugyanakkor pedig dicsőítőleg nyilatkozott Spanyolországról. Ez a dicsőret egyáltalán nem volt helyénvaló — írja a lap —, mert az invázió útja nem Spanyolországon át vezet. Hollandia, Belgium és Norvégia sokkal fontosabbak. (MTI)

nem szolgálja a közös ügyet. Magától értetődő, hogy tekintve az érdekek sokoldalúságát, Portugália és Anglia között surlódások és nézeteltérések is vannak. Tisztázásukhoz hosszú megvitatások szükségesek, amelyek azonban nem ártanak a barátságának.

E háború folyamán Angliának eddig három óhajta volt: Béke-zóna fenntartása az Ibéri-félszigeten, az atlanti kikötők őrzése és könnyítések az Azori-szigeteken.

Salazar végül hangsúlyozta, sok gondja van a borzasztó háború és következményei miatt, de az országban elért teljesítmények alapján bizalommal nézhet Portugália jövője felé. (MTI)

Berlin az Eden beszédéről

Berlinből jelentik: Eden külügy-miniszter beszédével kapcsolatban a birodalmi külügyminisztériumban megállapították, hogy a beszéd egy kudarcot vallott külügy-miniszter védőbeszéde volt eddigi politikája mellett. Eden igyekezett enyhíteni Churchillnek azt az állítását, hogy Angliát tulszárnyalták szövetségesei. De éppen ez a védekezés mutatja, hogy mennyire időszerű tényt állapított meg az angol miniszterelnök. Ennek a tulszárnyalásnak az a magyarázata, hogy Anglia állandóan kiszolgáltatta saját fontos érdekeit az erősebb szövetségeseinek. Rendkívül érdekes tünetek mondják német részről Edennek azt a kijelentését, amely szerint a semlegesség alapelvei meghaladtak álláspontnak tekinthetők. Ha Eden és Churchill az előzónlás előestéjén ilyen tételt elemez, akkor ez annak bizonyítéka, hogy már nem bíznak saját katonai teljesítőképességükben sem. Anglia és az Egyesült Államok — úgy látszik — semmi lehetőséget sem látnak arra, hogy ezt a háborút saját katonai akciókkal döntően befolyásolják és ezért most a háború újabb kiterjesztése útján igyekeznek a semlegeseket szolgálatukba kényszeríteni, saját maguk helyett elvéreztetni. (MTI)

Az olasz front messze délre húzódik Rómától

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelent:

A nettunoi hídfői és déli frontszakasz Tyrrheni-tenger felé eső szárnya közötti tengerparti sáv kiürítése után a német állások jelleg Anzionál kezdődnek és onnan húzódnak Cassinó északi térsége felé. A német katonai szóvivő csütörtöki közlése szerint az olaszországi német front „mindenesetre továbbra is” messze délre húzódik

Rómától, az angol orosz offenzíva főcéljától.

A német elszakadó mozdulatok következtében azok az angolszász törekvések, hogy a hídfőből kiindulva, a déli frontszakaszon álló német csapatok hátába kerüljenek és így erős kötelékeket vágjanak el és semmisítsenek meg, eredménytelenségre vannak kárthatva — mondta a szóvivő az új helyzet megítélésével kapcsolatban. Véle-

ménye szerint a német állások visszavonásával a nyugati szakaszon teremtett új helyzet nem csupán a szövetségesekre nézve kedvező, hanem éppen olyan előnyös a német vezetőség számára. Ezzel ugyanis az eddig 30 kilométer hosszú frontszakaszon álló és nehézfegyverekkel felszerelt német hadosztályok felszabadultak, hogy a megrövidített arcvonal másik helyén kerülhessenek bevetésre.

Salazar nyilatkozott az angol-portugál viszonyról

Salazar miniszterelnök a nemzeti unió nagygyűlésén beszédet mondott és külpolitikai problémákkal is foglalkozott. Megállapította, hogy a háború alatt nemzetközi kapcsolatok olyan állapot hoztak létre, amelyben a semleges és a hadviselő államok autonómiájuk jórészt elvesztették. gazdasági és sok más tekintetben is. Bármilyen legyen is a világ új rendje, tény marad, hogy Portugália nagyobb nemzetközi jelentő-

séghez jut. A fejlődés hozza magával, hogy a világpolitika egyik legfontosabb súlypontja az Atlanti-óceánhoz helyeződik át. Ezért az Atlanti-óceán partján élő nemzetek különös jelentőséghez jutnak, így az Ibéri-félsziget és Délamerika is. Az érdekelt országoknak szoros együttműködésre van szükségük, amelynek segítségével Nyugat-európa az általános politika egyik gyújtópontjává válik.

Salazar aztán felvetette a kér-

dést, hogy ilyen szempontok mellett van-e még célja az Angliával való szövetségnek. Erről a kérdésről az átmeneti elkedvetlenedések területén kívül lehet beszélni. Sajnálja a szövetség kevéssé fontos megfogalmazását, amiben azonban Portugáliát nem terheli felelősség. A szövetség Anglia számára csak addig nyújt előnyöket, amíg igazi szövetséges szolgálatáról van szó. Portugália autonómiájának vagy függetlenségének korlátozása ezért

Angol repülőgépek

bombázták az Epinalban lévő hadifogolytábor, melyben körülbelül 8500 hindu hadifogoly van elhelyezve. A halottak számát 400—500-ra becsülik. Az angol bombázók második támadásuk során eltalálták a tábori kórházat is, melyben az előző támadás alatt megsebesült hinduk feküdtek.

Moszkva kegyetlen-sége és angolszászok

A „The Weckley Review“ c. lapban az USA-ban élő Niván ró Devine, kit annak idején az amerikai követség mentett meg a deportálástól, cikket írt a szovjet deportálási módszereiről. Dr. Devine nyilatkozata szerint Litvánia számára kijelölt népbiztos, Guzevits, 1940. nov. 28-án 0034 szám alatt parancsot adott valamennyi litván minősítésére, melynek alapján a deportálások történtek később. Ez a parancs a következő osztályok deportálását irányozta elő: Menszevikiek, Trockisták, Anarchisták, a litván nemzeti pártnak tagjai, akadémikusok, politikusok, börtönőrök és rendőrök, a volt cári hadsereg tagjai, az 1918—21. évek antibolszevista harcosai, valamennyi fegyveres nem kommunista szervezet tagjai, a kommunista párt kizárt tagjai, politikai menekültek és emigránsok, külföldiek és külföldi cégek képviselői, külföldi munkaviszonyokat ismerő személyek, külföldi kapcsolatokkal rendelkező személyek, minisztériumi tisztviselők, a vörös kereszt személyzete, lengyel menekültek, arisztokraták, földbirtokosok, gazdag kereskedők, bankárok, ipari vállalkozók, vendéglők és hotelek tulajdonosai. E kataszter alapján történt a deportálás. A szovjet kormány úgy tervezte, hogy Litvánia egyharmadát deportálja. Csupán a német hadsereg Litvániába történő bevonulása akadályozta meg a terv megvalósítását. A folyóirat aztán tizezrekre rugó számokait közli a deportációkról. Már a 0034-es számú parancs megjelenése előtt is sok letartóztatás történt rögtön 1940-es választások után a volt litván miniszteret valósággal középkori módon kínozták. A cikk avval a megállapítással fejeződik be, hogy a szovjet minden a deportáltak sorsa iránt történt érdeklődést avval utasított el, hogy szovjet állampolgárokról van szó. Az amerikai lap ezen cikket a lisszaboni „Vos“ avval a kommentárral közli, hogy nem lehet azon csodálkozni, ha Németország szövetségesei nem hajlandók az angolszászok szírén hangjainak engedni és országukat a bolszevisták által megszálltatni. Irónikusan emlékeztet ez a lap az Antlantikchartára és Eden 1944 január 26-i alsóházi nyilatkozatára, melynek értelmében Anglia semmiféle a háború alatt végbe ment határváltozást el nem ismert. Moszkva kegyetlensége előtt azonban az angolszászok is kapitulálnak s így érthető, hogy az európai népek inkább szabadon harcolnak meg, sem mint, hogy Moszkva jutalmazza őket kapitulálásukért.

Reuter jelenti Washingtonból az „Army und Navy Journal“ c. felhivatalos a feltétel nélküli megadás elméletéről cikkek és megállapítja, ha Németország és szövetségesei megadják magukat, úgy abban a bánásmódban és áldásban részesülnek, melyet Olaszország királya és a Badoglio kormány is élvez.

A budapesti Hunnia filmgyárban készült nagy német filmoperett

Kék álarc (Maske in Blau)

Képrázatos kiállítás, pompa, elegancia. — 1 öszereplők:

Wolf Albach Betty, Tabódy Klára, Hans Moser, Richard Romanowsky, Ernst Waldow.
Junius 1 től 5-ig a SOPRONI ELITE-MOZGÓBAN.

Uj szelek fujnak Anglia felől

Most, amikor előtérbe került az invázió gondolata és hamarosan kiderül majd, vajjon az előzőlélis előkészületek komoly akciót, vagy pedig bizonyos német erőknél Franciaországban való lekötését jelentették-e, — meglepő események történnek a három szövetséges házatáján. Kielesedett köztük az eddig is lappangó ellentét. London és Washington azzal igyekeznek meggyőzni Moszkva folytonos elégedetlenségét, hogy ha Franciaországból felszabadulnának a német erőket, egyszerűen elsöpörnék a szovjet hadsereget, Moszkva tehát hálás lehet az angolszászoknak. London nyugtalan Washington térfoglalása miatt, s most ez a nyugtalanság a háború kezdete óta először vezetett nyílt támadásra egy kétszertelenül sugalmazott cikkben — Amerika egyik vezető politikusa ellen. A zűrzavar persze a hadviselést is befolyásolja. Az angol újságok a harcsteretekre is eljutnak...

„Nem állunk szóba az USA tudófoltozóival!“

A Liverpool Post, egyike a legnagyobb angol vidéki újságoknak, nekítámad Harry Hopkins amerikai politikusnak, Roosevelttel egyik legbefolyososabb barátjának, aki nemrég az az állítást kockáztatta meg, az angol katonák szabotálják az amerikai akaratot a harcsteren és az amerikai vezérkar rendelkezéseit túlzott óvatosságukkal kontrominálják.

„Hogy Hopkins úr ilyet mond, érthető. Tudjuk, mielőtt a politika mezejére lépett, gyalog vándorolt egy iovai faluból Newyorkba, ahol gyermeküdtetésű irodát nyitott s innen ivelt ki pályája a politika felé — írja a lap — aztán egy tudógondozó-foltozó egyesület igazgatójává tornászta fel magát. Ilyen ember ne szóljon bele katonai dolgokba. Az angol hadsereg mindig tudja, mi a teendő...“

„Nem állunk szóba az ilyen tudófoltozó vargával katonai szempontból — folytatja a lap a lehető legélesebb hangon — mert az angol katonák hosszú évszázadok tapasztalatait szívta magába és nem a gyermekóvodákban tanulta meg, mi a vér és borzalom.“

Hopkins — olvassuk tovább — valami üdtetésű akció keretében ismerkedett meg Roosevelttel 1928-ban, aki akkoron Newyork állam kormányzója volt. Az elnök-választásokon, korteskedő Hopkins, cserébe, államtitkárságot kapott s így jutott abba a helyzetbe, hogy egy sereg pénzintézet élére erőszakolva magát, ma milliárdokkal dobálódik. Miután mindenki tudja róla, hogy élemedett kora ellenére szívesen röpök a fiatal pillangók körül s nemrég kellett szanatoriumba vonulnia túlzott

éjszakai élete következtében, valószínű, hogy megrokkantsága és savanyodottsága bírta rá az angol katonák szellemének megérintésére. Ezt visszautasítjuk, mert tudjuk, hogy Amerika amugyis súlyosan félrevezetett bennünket.“

(Bizonyos, hogy e cikkért Liverpoolban valakit bezárnak. De a támadást visszacsinalni már nem lehet...)

Csoda történt Cassinonál.

Amilyen nagy hangon kürtölték világra a háborúba való belépésüket az amerikaiak, hogy néhány hónap múlva „rendbehozzák az európai tüzfészket“, annyira megdöbbenve állnak most ama egyszerű tény előtt, hogy ahol német katonákkal kerültek szembe, vagy ahol az európai népek polgári javaira pályáztak rombolásaikkal, ott egyik kudarcot a másik után szenvedik el. Ezt a tényt sugározza a New York Herald Tribune egyik legutóbbi száma is, amely már a most megindult délolaszországi angolszász offenzívával foglalkozva, megállapítja, hogy Cassinonál a csodák nem akarnak megszünni, a „néhány, németet nem

lehet kipiszkálni barlang-állásból“ és leszögezi, hogy az amerikai haderő egyik súlyos vereséget a másik után szenvedti az apuliai hegyekben. Sem a tavalyi karácsonyt, sem az ideai husvétot nem Rómában tölthették az amerikai csapatok, mint ahogy hadvezérek megígérték. Azzal is számolni lehet, hogy a németek egyszerűen kibujnak barlangjaikból s ez esetben az amerikaiak egy-kettőre Szicília narancserdeiben találják magukat...

A St. Lois News Dispatch című lap elregéli, hogy a legújabb támadásnál 4 négyzetkilométer területen 800 amerikai nehéz-űteg lépett munkába Cassino előtt. Ezer és ezer bombát, 13.000 gránátot löttek ki a terepre. „Az egykori kolostor körül olyan a talaj, mint a Hold krátereje és a németek mégis a helyükön vannak. Itt ismeretlen meg a német katonák hihetetlen szívósságát. Nehéz lesz ezekkel szemben a háborút katonai úton megnyerni...“

— Nehéz lesz? Egyáltalán nem sikerülhet — jegyzi meg fentiekhez a német sajtó — akikre pedig Amerika mint nem katonai segítőkre céloz, azokat először az internáló és munkatáborokból kell kikaparni...

Régi betyárok emléke

— A Hany, Rábaköz, Répce-mellék mocsarai, erdei kiváló búvóhelyek voltak. A nádas ütvész-tői, az áttörhetetlen erdők elrejtették a bujdosó szegénylegényt a zsandár elől. Meg a nép is rejtegette az osztrák zsandár elől. Így hát a mi megyénkben is éltek betyárok.

— A csepregi erdő gesztenyés vagásában hatalmas fa áll. Széterített lombzata sátoorként borul alá. A hagyomány szerint itt áll a betyártanya. Esztendőnként itt gyűlt össze a betyársereg és itt mulattak minden ilyen találkozókor. A fa vastag törzse tele van vése. A betyárok ide vésték be nevüket. És a fa hatalmas lombzata alatt régen padok, asztal állt. A betyársereget a környék sült lőzsel vendégelte meg. Barna Jani, Bogár Imre, Csali Pesta, Patkó Bandi volt híres betyár errefelé.

— Barna Jani talán a legismeretlenebb. Egy kövesdi ballada emlékezik meg róla.

Barna Janit arra kérte babája
 Ne vigyázzon édesanyja
 szavára,
 Kivitte az erdőbe.
 Éles kést szűrt édesanyja
 szívébe.

— Bogár Imre az egész országban ismert. A Tiszahát, Sokoróalja és Répce-mellék egyformán emlékel róla. Mindenütt ismert balla-

dája:
 Harangoznak délre,
 Pont tizenkettőre,
 Most viszik a Bogár Imrét
 Az itélő székbe.
 Beleült székébe,
 Felnézett az égre,
 „En Istenem, jó Istenem,
 Hogy kerültem ide.
 Megölt egy legényt és a Tiszába
 dobta. A víz tetejére került testet
 kifogta egy halász és édesapja,
 anyja és mátkája keltegeti.
 — Csali Pesta hanyi betyár.
 Megházasodott és egy fia született,
 mikor elfogták. Mielőtt még
 Illavára vitték életfogytiglan ítélve
 így úzent feleségének a királytől
 balladában:

Megüzenem a jó feleségemnek,
 Gondját viselje a-gyermeke-mnek.
 Se gulyásnak, se kanásznak ne adja.
 Mert ott csak a betyárságot tanulja.
 A fiuban azonban kiűtött a begyárvér.
 Csikós leszek édesanyám, nem gulyás.
 Ostort veszek a kezembe,
 Kiválasztom a ménesből a derest.
 Ugy elmegyek, hét vármegyére is keres.
 Patkó Bandi az egész országot megjárta. Mindenütt ismert be-

Egy gép nem tért vissza...

Jávor Pál, Lukács Margit

nagyszabású magyar repülőfilmje

csüörtöktől hétfőig a VÁROSI MOZIBAN!

AZ ARCVONALBAN...

Előrel — szolt a Legfelsőbb Hadur hadparancsa.

S megindultak csapataink. Alkalmam volt bejárni azt az utat, melyen hegydandárunk felvonult és csak most fogtam föl, milyen nehéz feladat hárult derék hegygyopáros honvédeinkre.

A Prut egyik szakaszán vagyunk. Az oroszok felrobbantották a hidat. Tüzérségünk a folyó partján várja, hogy átkelheszen a most készülő hidon. Hidászaink megfeszített erővel dolgoznak. A rohanó folyó sebes árja mint cseresznye szaggatja el a pontonok acélsodronyát. Végül mégis csak diadalmaskodik hidászaink akaraterete. Néhány óra alatt készen áll a pontonhid és máris megindul tüzérségünk átkelése. Minden zajt elnyom a hatalmas lövegeket vontató Diesel-motorok pöfögése. Felledhetetlen látvány ez a felvonulás, az idő azonban sürget, mi is sietünk tovább, másik szakaszára az arcvonalnak.

D... nevű kis városkában a pusztulás képe fogad bennünket. Nem hiszem, hogy egyetlen egy ép ház is lenne ebben a városban. Tegnap itt még szovjetcsapatok voltak, szívós, kemény utcai harcok árán sikerült kivenni őket. Egyes háztömbök óránként cseréltek gazdát. Mindenfelé füstölög romok, szanaszét dobált felszerelési tárgyak, kilőtt, megsemmisített gépkocsik. Innen alig két kilométerre harc folyik. Az utakat sűrű sorokban, oszlopokban előrenyomuló katonaság lepi el. Gépkocsikkal csak úgy tudunk előre jutni, hogy felhajtunk a gyalogjáróra.

Amint kierünk a városból, az út mentén oldalára dőlve fekszik az oroszok büszkesége, a T. 34-es szovjet harckocsi. Ez a hatalmas acélszörnyeteg, megsemmisítve, ócskavasként fekszik az árok partján. Ezüst-gyopáros honvédeknek aknával semmisítették meg. B. zászlós szakaszából két derék honvéd tette ártalmatlanná, igen ötletes módon. Léhúzódtak az útmenti árokba és vártak. Egyszer csak feltűnik az acélkolosszus nagy behemót teste, géppuska tüzzel áraszt el mindent maga körül. Feszülten figyelik leshelyé-

ről a két honvéd s amikor kb. 10 méterre van az orosz harckocsi, egyszerre spárgán aláhúzzák az aknát a magukfabrikálta kis kerekeken. Egyetlen hatalmas robbanás és már is felhasított hassal dől oldalára a T. 34-es. Kezelségéből egy sem maradt életben. Egy kis hidegvér kellett hozzá, ez a szörnyeteg hatástalan vastömeggé változott.

A Prut partjára érve, behúzódom egyik géppuskafészekbe és onnan figyelem távcsővel az oroszok tulsóparti mozgódását. Már idelátszanak Kolomea tornyai. Ezek tövében pihenték ki első harci fadaralmaikat csapataink 1941-ben. A folyó tulsó partján húzódo műton megrakott szovjet gépkocsik száguldanak, úgylátszik megkezdtek a város kiürítését. A szomszédos repülőteret tüzérségünk már tegnap este óta lövi eredményesen. Ugyátszik a muszkák észrevették mozgódásunkat, mert géppuskafészekünket élénk tüzzel árasztják el, mi azonban eléggé fedezve vagyunk.

Csakhamar megállapítjuk, hogy az egyik folyóparti házból kalepel az orosz géppuska. Tőlünk balra alig 50 méterre a mi nehéz puszkánk áll tüzelőállásban és ez gondoskodik annak elhallgattatásáról. Pillanatnyi tüszünetet következik. Felhasználjuk az alkalmat és befejezzük látogatásunkat a legelső vonalban. Biztos fedezékben kipirult arcu honvédek figyelik a Prut tulsó partját és várják a parancsot a folyón való átkelésre.

Meglepett a polgári lakosság bámulatos nyugalma. Ezek az emberek már semmibe sem veszik a háborút és az azzal járó veszélyt. Megfigyeltem, hogy sokszor golyózáporban nyugodtan végzik mindennapos munkájukat. Megkérkük is békésen legelgetnek a hegyoldalon, a gyerekek pedig csoportba verődve tátozt szájjal figyelik honvédeinket. Egy véresen komoly élet-halál harcnak eleven szemtanúi ők, nézői a világ nagy drámájának, melynek két szereplője van: Európa és a zsidóság irányította Szovjet.

Külpolitikai hírek

Az „Afton Bladet” egy londoni „Buls” jelentést közöl arról, hogy Londonban nagy rendőrségi felkészültséggel razziták tartottak a célból, hogy katonaszökevényeket és amerikai egységeket szelhamoskodó alakokat letartóztassanak. 24 óráig kimenési zárlat volt, hogy az autóbuszok és egyéb köz-

lekedési eszközök ellenőrzése könnyebb legyen. Minden rangu tisztet is ellenőriztek.

Londonból jelenti a Reuter, hogy a vezető „Ecnomist” c. folyóirat foglalkozik a Belgium, Hollandia és Norvégia részéről az angolzás és szovjet hatalmak-

kal kötött megegyezéssel. Megjegyzni mindenekelőtt, hogy az egyezmény szövegét nem közölték a nyilvánossággal. Ezek az országok egy évvel ezelőtt kapták az első terrortámadásokat, melyek azóta tartanak s így érthető, hogy e népek rokonszenve Anglia és Amerika iránt csak csökkent. Férfiak, kik 3—4 évig álltak ellent, nem hajlandók gyámhatóság alá helyezni magukat. Az angolzás hatalmak homályos célikütyzései miatt az ellenállási mozgalmak mindenütt gyengülnek.

A horvát fővárosból jelentik, hogy Tito partizánjai május első hetében 5 ezer halottat vésztettek. A hó második felének első napjában a napi átlag veszteség 500-ra rugott. Tito utánpótlása már csupán a levegőn keresztül történik. Ez tartósan nem lehet biztos út a harcok egységek számára. Tito csaknem oly gyorsan veszt el hadianyagát mint ahogyan megkapja.

A „Daily Express” Pénz vagy életet címen William Bartley tollából cikket közöl, melyben arról értekeznek, hogy Németország háború utáni sorsa felől eddig még nagyon emberségesen döntöttek, amit azonban meg kell változtatni. Németország egész iparát meg kell semmisíteni, csak így biztosítható a tartós béke.

A „Saturday Evening Post” Forest Davies tollából cikket közöl, melyben lerántja a leplet a teheráni konferenciáról. E szerint Roosevelt Teheránban a Vilmos császár-csatorna közelében egy kis szabad állam létesítését javasolta, mely nemzetközi ellenőrzés alá kerülne, hogy a háború utáni Oroszországnak szabad kijutása legyen az Északi-tengerre. Ennek a kieli államnak nem lenne hadserege, sem önálló külpolitikája. Sztalinnek igen tetszett Roosevelt javaslata.

Az amerikai népet nem érdeklik a nemzetközi kérdések és nem érzik, hogy a világ sorsától az ő sorsa is függ. Erről ír a New York Times-ben a Princeton University igazgatója, aki évek óta foglalkozik a közvélemény kutatásával. Többek között megállapítja, hogy az USA 90 millió felnőttjéből a felénél is kevesebben tudnak arról, hogy Észak-Amerika nem volt tagja a népszövetségnek, legalább 54 millió nem hallott még sohasem az Atlantik-chartáról, 27 millió hogy a japánok elfoglalták a Fülöp szigeteket, 33 millió nem tudja, hogy mi a vámtarifa és legalább 70 millió, hogy mit jelent a szubvenció. Ez és ehhez hasonló mutatja, folytatja az igazgató, hogy az átlag amerikai csak magára néz és a saját sorsán kívül nem érdeklődik semmiben.

A Daily Mail washingtoni levelezője érdekes cikket közöl arról, hogy hogyan gondolkoznak amerikai egyetem hallgatók az angol világbirodalomról. A hallgatók nagy része így ír: Az angol birodalom egy hatalmas ország, mely már tulajdonított csúcspontján és most elkezdődött. Egy másik így ír: Mi tulajdonképpen az angol világbirodalom ellen küzdünk, mert ha egy ország a fél világot birja akkor ott valami nincs rendben.

tyár. Országszerte ismert nótája ki látott már egy lovon öt patkót”.

De talán legismertebb betyár Sobri Józsa. A Rábaköz, Hany betyárja. Becsületes juhászember fia volt. Hatalmas bandát szervezett, úgy hogy kettő is kellett osztani. Sobri kapta ekkor Mosont, Győrt, Komáromot és a Hanyt, a másik részpedig a bakonyi részeket. Soha sem ölt embert, tartja a nép, s mikor három megye zsandárjai fogták közre, azt mondta, most fog először vért ontani. (Saját véret.)

A betyárvilág kiveszett, de a Hany susogó nádjai az erdők rejtekéi és a csárdák mestergereidájának rovásai örökre mesélni fognak egy régi kor érdekes magyar alakjairól...

A gyermekbénulás városa

A gyermekbénulás kórokozójának kutatását német tudós orvosok már 1908-ban helyes uton folytatták. A későbbi évek is mind nagyobb fényt derítettek erre a betegségre. 1934-ben minden kétséget kizáróan megállapították, hogy a kórokozó egy olyan vírus, amely semmiféle baktérium-tenyésztésen nem tenyészthető. Ma azonban már az is megállapított nyert, hogy óriásmolekulához hasonló. A gyermekbénulás vírusát először egy kísérleti egéren próbálták izolálni. Közben sikerült a gyermekbénulás igazi vírusát a Siemens-Übermikroskop segítségével láthatóvá tenni, amely ilyen módon igazolta az orvostudomány kutatásainak korábbi eredményét és a lefolytatott vizsgálatok helyességét. Azóta sikerült a betegség gyógyítása terén komoly haladást elérni.

Hulladék mint nyersanyag

Bécsben a gazdasági minisztérium rendezésében a minap „Hulladékkanyag mint nyersanyag” címmel kiállítás nyílt meg. A kiállítás célja annak ismertetése, hogy milyen nagy hasznot hajt az egyébként felhasználásra nem kerülő hulladékkanyag és miként járul hozzá a nyersanyaggazdálkodás fellendítéséhez. A kiállítás szemléltető módon ismerteti, hogy a legkisebb háztartás is hasznos módon hozzájárulhat a nyersanyag-tartalékok növeléséhez. Szemléltető módon rendezték be az egyes kiállítási terméket, úgyhogy még a laikus is világosan felismeri a hulladékkgyűjtés háborús fontosságát.

Elhozta az Isten piros pünkösdi napját . . .

A tavasz, a nyár bevonulásának ünneplése valamilyen formában mindenütt megvan. A „kíszer” elégetése, folyóvízbedobása éppen úgy ünneplés, a tavasz ünneplése, mint a pünkösdi népszokásai. Régen ősi eredetű pünkösdi király- és királynéválasztás is divott. Csepregben még tudnak a pünkösdi királyságról. A megválasztott legény, a pünkösdi király két napig „királyi” környezetben él, más helyen egy hétig.

Ma mégis legtovább a pünkösdiölés maradt fenn és él ma is, melyben átölellanak ugyan ősi hiedelmek, egészében azonban keresztény szellemű. Mely jelentésben ezzel a szokással a termést, a szaporodást biztosítják ezekkel a szertartásokkal.

Régebben az eladóleányok, ma már kislányok járnak pünkösdiölni. Ruhájuk fehér, fejükön koszorú. A négy szelen álló leány fátyolt borít a középpütt álló királyasszonyra. Szegedvidéken az egyik lány a királykisasszony völgyéneke, aki játék közben táncol vele. Van egy násznagy és egy zsákos, ki az ajándékot szedi össze. Házról-házra járnak és beköszöntenek: „Dicsértessék a Jézus Krisztus, szabad-e pünkösdiölni?” Ha szabad, elkezdik énekelni.

Csepregben így énekelnek:

Elhozta az Isten piros pünkösdi napját,
Mi is meghordozzuk királykisasszonykát.
Ej borsó, borsó, csecsényi borsó
Kovácsi linkó, pecsenye-sütő.
A második versszak egy népdal, melynek változatát a soproni nyilvános énekórán is tanították:
Ángyom süttöt rétest, nem adott belőle,
Kivitte a kertbe, elásta a földbe,
rózsafatvébe.
Ejborsó . . .

Míg a legtöbb sopronmegyei községben megelégszenek a pünkösdi királykisasszony-hozással a versben, Vágon mindenkinek hoznak valami ajándékot:

Elhozta az Isten piros pünkösdi napját,
Mi is meghordozzuk királykisasszonykát,
Öregembereknek csutora borocskákat,
Öregasszonyoknak töltött galambocskákat,
A szép lányoknak piros fodros szoknyát,
A szép legényeknek szép pünkösdi rózsát.

Az ének végén fölemelik a királykisasszonyt, s így kiáltanak fel:

„Ekkora legyen a kentek Kenderé.”

Egy szegedi változatban Krisztus születésétől a Szentlélek eljövételéig az egész Szentírás össze van foglalva. Például a kenyérszaporítás:

„Ötezer embört,
Letelepítöttem,
Öt árpakinyérrrel
Beöltöttem.”

A szegedi változathoz hasonló sorok vannak a vági változatban is.

A pünkösdi jeles napját Szentlélek Isten küldötte,
Erősíteni szívünket, s az apostoloknak
Mikor méné menyországba, mindenek szemelattára.
Jácintos, jácintos, tarkatulipános,
Hintsetek virágot az Isten fiának.

Szegeden így éneklük:

Hej cinkus, cinkus,
Fehér tulipántus,
Hintsetek virágot
Jézusnak markába.

Hirek mindenfelől

— „ANYAFÁK” NÉMETORSZÁGBAN. A német erdőkben a jövőben lesz sok olyan fa, amelyet színes gyűrű és színes szám különböztet meg a többitől. Az ilyen úgynevezett „anyafák” a fahozam emelése szempontjából jutnak fontos szerephez. Ezek a fák lesznek hivatva a fautánpótlásról gondoskodni, a fokozott háborús fakitermelést ellensúlyozni. Természetes, hogy az öröklött tulajdonságokat minden fajtaból a legkiválóbb, legnagyobb termőképességű példányoknak kell továbbmenteni. E célból pl. a Protektorátusban egy Fatermelő Intézetet létesítettek, ahová a Német Birodalom minden részéből el kell küldeni az „anyafák” magjait. A birodalmi főerdőmester rendelete szerint minden erdőkerület területén a legfontosabb fajfajtakból (pl. erdei luc és vörösfenyő, kőrisfa, égerfa, nyírfa) ki kell választani a 20 legjobb és — fajkutatási célra — a 10 legrosszabb anyafát s termésüket rendszeresen szedni és beszolgáltatni. Ezeket a fákat csak az Intézet beleegyezésével szabad kivágni s mindegyikről annyi magot kell szedni, hogy minden anyafának legalább 1000 utóda legyen.

— „FORMENT” AZ ÚJ NÉMET MŰANYAG. (MNK) Eddig, ha két kábelvégződést összekapcsoltak, mindkét darabot erős tűzbiztos aszbeszt kötással kellett ellátni, hogy meggátolják a folyékony hegesztőfém elfolyását. Miután az aszbesztet külföldről hozzák be, újabban német nyersanyagokból készült műanyaggal, u. n. „forment”-tel pótolják. A formentpép, amelyet vastagon helyeznek el a kábelvégződésekben, láng hatására gyorsan keményszik. Ha tehát a hegesztést elvégezték, a formentkötést könnyen le lehet fejteni. Az új német műanyag kiváló tulajdonságokkal rendelkezik, nem ragad sem a fémhez, sem a bőrhöz, önthető és gyúrható, nem bocsát ki káros gőzöket, tűzbiztos és csak 1700 fokon olvad el, tehát minden vonatkozásban felülmúlja az aszbesztet.

— CSALÁDVÉDELEM SPANYOLORSZÁGBAN — NÉMET MINTÁRA. A német sajtó madridi

Ez a népszokás teljesen rajtaviseli a keresztény bélyeget, de a szanyiak, vágiak pünkösdi Bolond Panni és Jancsi huzogatása teljesen világi szokás. Pünkösdkor szalmacsutakból és népviseleti darabokból egy legény és egy lányalakot készítenek. Ezeket azután forgó kerékre szerelik és végighúzzák a falu a legények. Az összeszedett pénzen pedig nagy lakomát csapnak. A Magyar Munkahétén Sopronban is láthattuk a szanyiak táncoló babát.

A pünkösdi szokások sokáig fennmaradtak és ma sem vesznek ki, mert a népek ünnepelnie kell, hogy megjött a tavasz, a nyár. Ujjongva köszönti, mint a költő: Áldott szép pünkösdi gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogatók ege.

ismert muzikuscsalád legidősebb tagja, százhat éves korában meghalt. Fiatal korában, amíg a hegedű nem esett ki a kezéből, évtizedeken keresztül muzikával kereste meg kenyerét, sokszor még külföldön is. Később, ami ritkaságszámba megy, a város szolgálatába szegődött és harminchat éven át ezen módon kereste meg kenyerét. Hosszú élete során sohase került összeütközésbe a törvénnyel, még kifügés miatt sem büntették meg talpig becsületes ember volt. Beteg sem volt soha. Még a halála előtt való héten is künn aludt a vályogból sajátmaga építette kunyhója előtt a szabad ég alatt és amikor csak tehetett, a napsugarat kereste. A százhat éves vén cigányt nagy részvét mellett temették el Szombathelyen. Közel harminc családtagja, köztük több dedunoka is siratta, amikor a koporsót lebecsátották a sirba.

— AMERIKAI LÉGIGENG-SZTEREK TÖMEGPUSZTULÁSÁRÓL KIÁLLÍTÁS. Az amerikai hadvezetőség légiterrorizálással európai évszázados pótolhatatlan kultúrértékek megsemmisítését tűzte ki céljául. Fízett néger és zsidó pilótái, vdjelen asszonyok és gyermekek ellen viselnek hadjáratot és nem riadnak vissza templomok, kórházak és iskolák bombázásától sem. Az ellen a barbár, embertelen gyilkolás ellen, a német és magyar vadászpilóták, valamint a légvédelmi alakulatok harcát mutatja be a „Németország” — Váci-utcai legújabb kiállítás. Eredeti felvételek a levegőben folytatott légiharcokról, valamint a lelőtt terrorgépekről, szellemesen összeállított újságcikkadatok a lelőtt gépek számáról, betekintést nyújtanak azokba a nagy elhárító eredményekbe, amelyet a német és magyar katonák bajtársias harcban értek el az ellenséges repülőgépek megsemmisítése terén.

— GIPSKÖTÉS HELYETT SZEGECESELÉS A CSONTTÖRESEKNÉL. A csonttörések esetében eddig alkalmazott gipszkötés a fertőzés veszélyét nem küszöbölte ki százszázalékosan, azonkívül a sérült testrészt hetekig, néha hónapokig tartó rögzítésével gyakran izomsorvadást idézett elő. Ezeket a hiányokot segít dr. Kütschernek, a kiel sebészeti klinika igazgatójának új eljárása, amelyet felfedezője csontvelőszegecselésnek nevezett el. Az alapjában véve rendkívül egyszerű eljárás lényege abban áll, hogy az eltört kar vagy láb csontvelejébe V-alaku, rozsdamentes acélszegecset illesztnek be, amely szilárdabban és pontosabban rögzíti a sérült helyet, mint az eddig használatos gyújtó- vagy gipszkötés. A törés helye ilyen módon igen gyorsan beheged. 8—14 nap alatt a tört végtag teljes rugalmassága ismét helyreáll. Miután az acélszegecset az orvos a csontüregből igen egyszerű, fájdalomatlan beavatkozással eltávolította, a páciens egészségesen hagyhatja el a kórházat.

— MEGHALT EGY CIGÁNY SZÁZHAT ÉVES KORÁBAN. Szombathelyi tudósítónk jelenti: A város legöregebb embere, Erdélyi Répási Pál cigány, a városban köz-

— RABLÓTÁMADÁS DANIELLE DARRIEUX ELLEN. Danille Darrieux-t, a világhírű francia filmszínésznőt banditák támadták meg Les Chauca de Megeve-ben fekvő felsősavoyai villájában. A filmszínésznő éppen vacsoránál ült férjével, Rubirosa délamerikai diplomatával, amikor több felfegyverzett álarcos bandita tört be a házba. A rablók minden elemelhető értéket magukhoz vettek, majd odébb álltak anélkül, hogy sikerült volna őket ártalmatlanná tenni. Az egyik cselédleány a rablótámadás alatt egy pincefőn keresztül kijutott a villából és értesítette a csendőrséget, amely azonban eddig még nem akadt a tettesek nyomára.

Felsődunántúli
HÉTFO.

Felelős szerkesztő és kiadó:
Kardos Árpád.

Németországi Iőmunkatárs:
Farsky Tibor.

Kiadja Fidelitas Lapkiadó
Vállalat kft.

Nyomatott:
vargay Máté Ernő

könyvnyomdájában. Sopron